

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα: «Μικτές εταιρείες του κοινοτικού κλάδου της αλιείας. Σημερινή κατάσταση και μελλοντικές προοπτικές»

(2006/C 65/09)

Στις 14 Ιουλίου 2005, και σύμφωνα με το άρθρο 29, παράγραφος 2 του Εσωτερικού της Κανονισμού, η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή αποφάσισε να καταρτίσει γνωμοδότηση με θέμα: «Μικτές εταιρείες του κοινοτικού κλάδου της αλιείας. Σημερινή κατάσταση και μελλοντικές προοπτικές».

Το ειδικευμένο τμήμα «Γεωργία, ανάπτυξη της υπαίθρου, περιβάλλον» στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, επεξεργάστηκε τη γνωμοδότησή του στις 9 Νοεμβρίου 2005 με βάση εισηγητική έκθεση του κ. **Sarró Iparraquirre**.

Κατά την 422η σύνοδο ολομέλειάς της, της 14ης και 15ης Δεκεμβρίου 2005 (συνεδρίαση της 14ης Δεκεμβρίου 2005), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 122 ψήφους υπέρ (10 αποχές), την ακόλουθη γνωμοδότηση:

1. Εισαγωγή

1.1 Η Κοινή Αλιευτική Πολιτική (ΚΑΠ) αντιμετώπισε για πρώτη φορά τις μικτές εταιρείες ως μηχανισμό διαρθρωτικής πολιτικής στον Κανονισμό 3944/90, ορίζοντάς τις ως «εταιρεία ιδιωτικού δικαίου που περιλαμβάνει έναν ή περισσότερους κοινοτικούς εφοπλιστές και έναν ή περισσότερους εταίρους τρίτης χώρας με την οποία η Κοινότητα έχει ιδρύσει μικτή εταιρεία, με σκοπό την εκμετάλλευση και, ενδεχομένως, αξιοποίηση των αλιευτικών πόρων που βρίσκονται στα ύδατα κυριαρχίας ή/και δικαιοδοσίας αυτών των τρίτων χωρών, με προοπτική να εφοδιάζεται κατά προτεραιότητα η αγορά της Κοινότητας»⁽¹⁾. Κατά τη δεκαετία του 1990, η ΚΑΠ γνώρισε σημαντική ανάπτυξη σε σύγκριση με την προηγούμενη περίοδο, με αποτέλεσμα να γενικευθεί η χρήση του όρου «Γαλάζια Ευρώπη», που επιστρέφει σήμερα στην επικαιρότητα, και μάλιστα με μια ευρύτερη θεώρηση, χωρίς στις συζητήσεις για την καθιέρωση Κοινής Ναυτιλιακής Πολιτικής.

1.2 Καθώς η ΚΑΠ εξελισσόταν, η προαναφερόμενη έννοια των μικτών εταιρειών δεν αναθεωρήθηκε και, ως εκ τούτου, οι εταιρείες αυτές παρέμειναν αποκλειστικά στα πλαίσια ενός μηχανισμού της πολιτικής για τις αλιευτικές δομές, εναλλακτικού ως προς την διάλυση του πλοίου ή ως προς την απλή οριστική εξαγωγή του, όπως παρατηρείται στα σχετικά άρθρα των Κανονισμών που αναφέρονται παρακάτω, στο σημείο 2.1.1 της παρούσας γνωμοδότησης. Κατά συνέπεια, η εφαρμοστέα νομοθεσία είχε χαρακτήρα καθαρά οικονομικού ελέγχου.

1.3 Εντούτοις, οι μικτές αλιευτικές εταιρείες είναι πολύ περισσότερο από μηχανισμός της πολιτικής για τις αλιευτικές δομές: συνιστούν ένα μέσον για την επίτευξη μιας σειράς στόχων, οι οποίοι περιγράφονται σαφώς στα διάφορα έγγραφα και τους κανόνες που ισχύουν στην Ευρωπαϊκή Ένωση: από τον εφοδιασμό των αγορών έως την πολιτική συνεργασία, συμπεριλαμβανομένων των πολιτικών για την απασχόληση και την περιφερειακή ανάπτυξη, της προώθησης της υπεύθυνης αλιείας, της παρέμβασης της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις διάφορες περιφερειακές οργανώσεις αλιείας (ΠΟΑ) και, γενικότερα, της παρουσίας κεφαλαίου και ειδικευμένων εργαζομένων των κρατών μελών σε σχέδια βιώσιμης επένδυσης σε διάφορες χώρες και αγορές.

⁽¹⁾ Άρθρο 21α του Κανονισμού 3944/90.

1.4 Είναι γεγονός ότι η θεώρηση των εταιρειών αυτών ως μηχανισμού της πολιτικής για τις αλιευτικές δομές έχει πλέον ξεπεραστεί οριστικά με τη μεταρρύθμιση της ΚΑΠ, όμως, όπως θα δούμε παρακάτω, είναι επίσης γεγονός ότι αυτό οδήγησε στο να υπάρχει σήμερα σχεδόν πλήρης απουσία ρύθμισης που να παρέχει ειδικό πλαίσιο στις μικτές εταιρείες, εντός των ιδίων αρμοδιοτήτων και πολιτικών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

1.5 Είναι επίσης γεγονός ότι η ΕΟΚΕ, στις γνωμοδοτήσεις που της έχει ζητήσει η Επιτροπή, έχει πάντοτε υποστηρίξει ότι είναι αναγκαίο να προσαρμοστούν οι μικτές αλιευτικές εταιρείες στη νέα Κοινή Αλιευτική Πολιτική. Το έπραξε κατά τη σχετική διαδικασία, στη γνωμοδότηση που εξέδωσε σχετικά με την Πρόταση Κανονισμού του Συμβουλίου για τη μεταρρύθμιση της ΚΑΠ⁽²⁾. Το επανέλαβε στη γνωμοδότησή της για το Ευρωπαϊκό Αλιευτικό Ταμείο⁽³⁾, σχετικά με την πρόταση Κανονισμού του Συμβουλίου για το Ταμείο αυτό⁽⁴⁾, και το κοινοποίησε δημόσια στον αρμόδιο για την Αλιεία Επίτροπο, κατά την επίσκεψή του στο Τμήμα NAT της ΕΟΚΕ, στις 16 Ιουνίου 2005, κατά την οποία ο Επίτροπος έκανε δεκτή την κοινοποίηση για εξέταση.

1.6 Στόχος της παρούσας γνωμοδότησης είναι να εμβαδύνει περαιτέρω προς την κατεύθυνση που έχει καθιερώσει η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, παραθέτοντας τα αναγκαία επιχειρήματα για την προώθηση μιας αλλαγής της αντίληψης σχετικά με το λόγο ύπαρξης των μικτών εταιρειών αλιείας και, επομένως, και του περιεχομένου των κανόνων που τις διέπουν, με βάση τα επίσημα έγγραφα και τα γεγονότα που διασταυρώνονται στα έγγραφα αυτά.

1.7 Η ΕΟΚΕ ευελπιστεί ότι η αποδοχή της προτεινόμενης εννοιολογικής αλλαγής θα οδηγήσει στην καταβολή της αναγκαίας προσπάθειας προκειμένου να παρασχεθεί ένα διευρυμένο και ιδιαίτερο καθεστώς στις εταιρείες αυτής της μορφής, οι οποίες συνιστούν μια μοναδική πραγματικότητα στο πεδίο του διεθνούς εμπορίου και διανοίγουν μια ιδιαίτερη οδό δράσης για τις διεθνείς σχέσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

⁽²⁾ EE C 85 της 8/4/2003.

⁽³⁾ EE C 267 της 27.10.2005.

⁽⁴⁾ COM(2004) 497 τελικό – 2004/0169 (CNS).

2. Γενικές παρατηρήσεις

2.1 Καθιέρωση των Μικτών Εταιρειών στο ρυθμιστικό πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης

2.1.1 Οι μικτές εταιρείες αλιείας εντάχθηκαν στο κοινοτικό δίκαιο βάσει του Κανονισμού 3944/90 του Συμβουλίου, ο οποίος τροποποίησε τον Κανονισμό 4028/86 του Συμβουλίου, καθότι αποτελεί μηχανισμό κατάλληλο για τον περιορισμό της αλιευτικής ικανότητας του κοινοτικού στόλου, σε συνδυασμό με μια δέμευση για τον εφοδιασμό της κοινοτικής αγοράς, λαμβανομένης υπόψη της ανεπάρκειας των πόρων στα κοινοτικά ύδατα και της απαγόρευσης της πρόσβασης στις αποκλειστικές οικονομικές ζώνες τρίτων χωρών. Πρόκειται για μια λογική τεσσάρων σημείων: κατάργηση της πλεονάζουσας ικανότητας, εγγύηση εφοδιασμού, μερική διατήρηση της απασχόλησης και υλοποίηση των πολιτικών και εμπορικών συμφωνιών με τρίτες χώρες⁽⁷⁾. Για την εφαρμογή των μέτρων των Κανονισμών αυτών, υιοθετήθηκε ο Κανονισμός 1956/1991 της Επιτροπής⁽⁸⁾.

2.1.2 Με την υιοθέτηση των Κανονισμών (ΕΟΚ) 2080/93⁽⁹⁾ και 3699/93⁽¹⁰⁾ του Συμβουλίου, η διαχείριση και χρηματοδότηση των μικτών εταιρειών αλιείας ενσωματώθηκε στο Χρηματοδοτικό Μέσον Προσανατολισμού της Αλιείας (ΧΜΠΑ). Σύμφωνα με την αρχή της επικουρικότητας, τα κράτη μέλη ορίζονταν ως αρμόδια για την επιλογή σχεδίων, τη διαχείριση και τον έλεγχό τους, καθώς και για την καταβολή των επιδοτήσεων. Οι επιδοτήσεις αυτές, αρχικά, ήταν ίσες με τις επιδοτήσεις για διάλυση ή εξαγωγή και, μεταγενέστερα, ίσες με το ογδόντα τοις εκατό (80 %) της πριμοδότησης που θα αντιστοιχούσε σε περίπτωση διάλυσης του πλοίου. Ως εκ τούτου, ο κοινοτικός πλοιοκτήτης νομιμοποιείτο να θεωρεί ότι η διαφορά της επιδότησης μεταξύ της πριμοδότησης για διάλυση και της αντίστοιχης για εξαγωγή σε μικτές εταιρείες οφειλόταν στην ύπαρξη ενός ευνοϊκού δεσμού μεταξύ της νέας μικτής εταιρείας στην οποία φέρνει το πλοίο ή τα πλοία του και της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι αρχές αυτές εξακολούθησαν να ισχύουν στον Κανονισμό 2468/98 του Συμβουλίου, της 3ης Νοεμβρίου 1998⁽¹¹⁾, ο οποίος κατήργησε τον Κανονισμό 3699/93, καθώς και στον Κανονισμό 2792/1999 του Συμβουλίου, της 17ης Δεκεμβρίου 1999⁽¹²⁾, παρότι πρέπει να επισημανθεί ότι ο τελευταίος αυτός Κανονισμός εισήγαγε μια απλούστερη έννοια για την «κοινή επιχείρηση», ορίζοντάς την ως «εμπορική επιχείρηση με έναν ή περισσότερους εταίρους, υπηκόους της τρίτης χώρας στην οποία είναι νηολογημένο το σκάφος»⁽¹³⁾.

2.2 Πρόσφατο ιστορικό

2.2.1 Η «Πράσινη Βίβλος για το μέλλον της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής»⁽¹⁴⁾ αναγνώρισε, αφενός, το πλεόνασμα αλιευτικής ικανότητας του στόλου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και, αφετέρου, την παγκοσμιοποίηση του κλάδου της αλιείας και τη θεμιτή προσδοκία πολλών αναπτυσσόμενων χωρών να διευρύνουν την αλιευτική τους βιομηχανία. Οι τρεις αυτές ιδέες, σε συνδυασμό με την ένταση κεφαλαιοποίησης που είναι αναγκαία για τις αλιευτικές επενδύσεις (στόλος, λιμένες, ψυκτικές εγκαταστάσεις, εργοστάσια κ.λπ.), που

επίσης αναγνωρίζεται στην Πράσινη Βίβλο, θα έπρεπε να είχαν οδηγήσει σε ειδικό προβληματισμό σχετικά με τη σημασία των Μικτών Εταιρειών Αλιείας, ευρύτερο από εκείνον που αντικατοπτρίζεται στα επίσημα έγγραφα⁽¹⁵⁾ της εποχής εκείνης.

2.2.1.1 Οι μικτές εταιρείες αλιείας συνιστούν μέσον παρουσίας και επένδυσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην ανάπτυξη του αλιευτικού κλάδου σε αναπτυσσόμενες χώρες, με στόχο τη διαμόρφωση ή την περαιτέρω ανάπτυξη ενός πλήρους οικονομικού κλάδου. Ο εφοδιασμός με αλιευτικά σκάφη των εν λόγω εταιρειών αντιπροσωπεύει την πτυχή της εξαγωγής αλιευμάτων, προωθούνται όμως διάφορες πτυχές, όπως οι λιμένες, διάφορες υπηρεσίες (επισκευές, μηχανική, ανεφοδιασμός, αποστολή, μεταφόρτωση, φόρτωση και εκφόρτωση, μέριμα για τα πληρώματα, ταξίδια...), πραγματική διατήρηση της ψυκτικής αλυσίδας (που απαιτείται από τη νομοθεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την ασφάλεια των τροφίμων, μέσω επενδύσεων σε πολυδάπανες ψυκτικές εγκαταστάσεις), τήρηση των υγειονομικών κανόνων που ισχύουν για τα προϊόντα διατροφής και, τέλος, εγκατάσταση μεταποιητικών βιομηχανιών.

2.2.1.1.1 Το μέσον αυτό, παράλληλα με τη διατήρηση ποιοτικής ευρωπαϊκής απασχόλησης στα ανώτερα αξιώματα και τη μέση διοίκηση πολλών πλοίων, παρέχει τη δυνατότητα δημιουργίας πολλών θέσεων εργασίας στα πλοία και στις επιχειρήσεις υπηρεσιών που δημιουργούνται γύρω από αυτά. Η απασχόληση αυτή μπορεί να προσφέρει μια διεξοδό αξιοπρεπή, ως προς τις συνθήκες εργασίας και τα έσοδα, στους τοπικούς αλιείς οι οποίοι, διαφορετικά, διαθέτουν ως μοναδική διεξοδό την παραδοσιακή απασχόληση στην αλιεία μικρής κλίμακας, η οποία πολύ συχνά δεν είναι αποδοτική, ενώ παράλληλα είναι ζημιόγonos για τους ίδιους τους πόρους, λόγω της ανυπαρξίας ή ανεπάρκειας μηχανισμών ελέγχου, συντήρησης, εμπορευματοποίησης κ.λπ.

2.2.1.2 Η δημιουργία τοπικού πλούτου και η εξαγωγή των αλιευμάτων, με ή χωρίς προηγούμενη επί τόπου μεταποίηση, επιτρέπει, με τη σειρά της, την ίδρυση διεθνών αλυσίδων αξίας, στις οποίες η κατανομή της αξίας αυτής γίνεται περισσότερο ισοτιμία, καθώς και την εκθετική αύξηση του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος και του κατά κεφαλήν εισοδήματος στον κλάδο αυτό στην αντίστοιχη χώρα, και οδηγεί σταδιακά στη δημιουργία ενός βιομηχανοποιημένου αλιευτικού κλάδου, εκεί όπου προηγουμένως υπήρχε μόνο μια καθαρά παράκτια αλιεία, χωρίς επαρκείς υγειονομικές και εμπορικές συνθήκες.

2.2.1.3 Οι μικτές επιχειρήσεις αλιείας είχαν την υποχρέωση να αναλαμβάνουν δέμευση εφοδιασμού κατά προτεραιότητα των ευρωπαϊκών αγορών. Βάσει της δέμευσης αυτής, διασφαλίζονται η πραγματικότητα και η διατήρηση των επενδύσεων που πραγματοποιούν οι πλοιοκτήτες και βιομήχανοι της αλιείας, τα κράτη μέλη και η ίδια η Ευρωπαϊκή Ένωση (μέσω επιδοτήσεων) και εξασφαλίζεται ο εφοδιασμός της κοινοτικής αγοράς, που είναι ελλειμματική, καθώς η κατανάλωση ψαριού αυξάνεται λόγω των συστάσεων για υγιή και ποικίλη διατροφή τις οποίες επανειλημμένως απευθύνουν στον ευρωπαϊκό πληθυσμό τόσο οι επιστημονικοί όσο και οι δημόσιοι φορείς. Επιπλέον, ο εφοδιασμός αυτός πρέπει να τηρεί αυστηρά τη νομοθεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης σχετικά με τα προϊόντα διατροφής.

⁽¹³⁾ Πρβλ. Ανακοίνωση της Επιτροπής για ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο για συμφωνίες αλιευτικής σύμπραξης με τρίτες χώρες, COM(2002) 637 τελικό, της 23.12.2002, σσ 7-8 και υποσημείωση αριθ. 15 στην ίδια Ανακοίνωση.

⁽⁷⁾ Μελέτη απολογισμού των μικτών εταιρειών στα πλαίσια των διαρθρωτικών παρεμβάσεων στον τομέα της αλιείας. COFREPECHE 16/06/2000 (http://europa.eu.int/comm/fisheries/doc_et_publ/liste_publ/bilansm.pdf).

⁽⁸⁾ Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 1956/91 της Επιτροπής της 21ης Ιουνίου 1991 για τις λεπτομέρειες εφαρμογής του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 4028/86 του Συμβουλίου όσον αφορά τις ενέργειες ενθάρρυνσης για τη σύσταση μικτών εταιρειών – ΕΕ L 181 της 08/07/1991 σ. 01 – 0028.

⁽⁹⁾ ΕΕ L 193 της 31.07.1993, σ. 1.

⁽¹⁰⁾ ΕΕ L 346 της 31.12.1993, σ. 1.

⁽¹¹⁾ ΕΕ L 312 της 20.11.1998, σ. 19.

⁽¹²⁾ ΕΕ L 337 της 30.12.1999, σ. 10.

⁽¹⁴⁾ Άρθρο 8, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, του Κανονισμού 2792/1999 του Συμβουλίου, της 17ης Δεκεμβρίου 1999.

⁽¹⁵⁾ COM(2001) 135 τελικό, της 20.03.2001.

2.2.1.4 Η δραστηριότητα των μικτών επιχειρήσεων, στις εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης ζώνες που εξαρτώνται από την αλιεία, καθιστά δυνατή τη διατήρηση του επιπέδου απασχόλησης στην οικεία βιομηχανία, καθώς διατηρούνται σε λειτουργία τα κεντρικά, τεχνικά και εμπορικά γραφεία των επιχειρήσεων στην Ευρώπη και οι θέσεις εργασίας που δημιουργούνται από την βοηθητική βιομηχανία, είτε άμεσα, στις περιπτώσεις όπου τα μεγάλα πλοία επιστρέφουν στους ευρωπαϊκούς λιμένες βάσης τους για τις ανά τετραετία επισκευές, είτε έμμεσα, όταν δημιουργούνται αλυσίδες υπηρεσιών τεχνολογίας με τις προαναφερθείσες τοπικές βιομηχανίες υπηρεσιών.

2.2.1.5 Οι μικτές επιχειρήσεις αλιείας παρέχουν τη δυνατότητα στην Ευρωπαϊκή Ένωση να διαθέτει πραγματικά στοιχεία για την παρακολούθηση και έλεγχο των αλιευμάτων σε διεθνή ύδατα και ύδατα τρίτων χωρών, καθώς διατηρούν νομικό σύνδεσμο με τις αλιευτικές εταιρείες που βρίσκονται στις περιοχές προέλευσης. Το γεγονός αυτό επιτρέπει στην Ευρωπαϊκή Ένωση να ασκεί ουσιαστικό ηγετικό ρόλο κατά τη δράση της εντός των αρμόδιων Περιφερειακών Οργανώσεων Αλιείας, οι οποίες έχουν συσταθεί ή λειτουργούν υπό την αιγίδα του FAO (Οργανισμός Οπισπιτισμού και Γεωργίας), του αρμόδιου για το θέμα αυτό οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών⁽¹⁴⁾. Αυτό συμβαίνει επειδή, στα πλαίσια του δημοσιονομικού ελέγχου εκ μέρους της Επιτροπής, των κρατών μελών και του Ελεγκτικού Συνεδρίου, οι μικτές επιχειρήσεις οφείλουν να διαβιβάζουν, ανά εξάμηνο, στα κράτη μέλη στοιχεία σχετικά με τα αλιεύματά τους.

2.2.1.6 Επίσης, οι επιχειρήσεις αυτές επιτρέπουν τη διατήρηση αλιευτικής παρουσίας ομάδων συμφερόντων της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε διεθνή ύδατα και αλιευτικά πεδία, με εγγυημένη ποιότητα χάρις στα επίπεδα των απαιτήσεων των κοινοτικών Κανονισμών για θέματα υπεύθυνης αλιείας, διατήρησης και διαχείρισης των πόρων, ασφάλειας επί των πλοίων, ελέγχων, ασφάλειας της τροφικής αλυσίδας κ.λπ. Με τον τρόπο αυτόν αποτρέπεται ή ελαχιστοποιείται η επιβλαβής επίδραση αλλοδαπών αλιευτικών στόλων, οι οποίοι ούτε προωθούν την αλιευτική και βιομηχανική ανάπτυξη της τρίτης χώρας, ούτε εγγυώνται την ποιότητα των αλιευμάτων με τελικό προορισμό την Ευρωπαϊκή Ένωση, ούτε και επιτρέπουν τον δέοντα υπεύθυνο έλεγχο των πόρων.

2.2.1.7 Τέλος, μέσω των επιχειρήσεων αυτών, η Ευρωπαϊκή Ένωση μπορεί να συμβάλει κατά τρόπο αποτελεσματικό και διαρκή στην ανάπτυξη μιας τοπικής αλιευτικής βιομηχανίας στις χώρες με τις οποίες έχει συνάψει αλιευτικές συμφωνίες και στις οποίες δραστηριοποιούνται μικτές εταιρείες αλιείας ή εταιρείες των ενδιαφερομένων τρίτων χωρών στις οποίες τον έλεγχο έχουν ευρωπαίοι επιχειρηματίες. Η αλιευτική αυτή βιομηχανία έχει προοπτικές οφέλη και στις τρίτες χώρες και στην Ευρωπαϊκή Ένωση γενικά, καθώς επιτρέπει τον συνεχή εφοδιασμό με προϊόντα της θάλασσας.

2.2.2 Τίποτα απ' όσα προαναφέρονται δεν αντικατοπτρίζεται, έστω και έμμεσα, ούτε στο κεφάλαιο 3.9 της επανειλημμένως προαναφερθείσας «Πράσινης Βίβλου» σχετικά με την «Διεθνή διάσταση της ΚΑΠ»⁽¹⁵⁾, ούτε στο κεφάλαιο 5.8 για τις «Εξωτερικές Σχέσεις»⁽¹⁶⁾. Ούτε μία φορά δεν αναφέρονται οι μικτές εταιρείες αλιείας ως έγκυρο μέσον για την εφαρμογή των αρχών της αλιευτικής πολιτικής που η ίδια η «Πράσινη Βίβλος» προωθεί, παρότι έως το 2002 είχαν εγκριθεί μέσω εκτεταμένης σχετικής κοινοτικής νομοθεσίας, όπως εκτίθεται διεξοδικά στην παρούσα γνωμοδότηση.

2.2.3 Η πλήρης στην ουσία κατάργηση των μικτών εταιρειών αλιείας στην νέα ΚΑΠ αποδεικνύεται από το γεγονός ότι η τελευταία έκθεση που πραγματοποιήθηκε με ανάθεση της Επιτροπής με εξαντλητικά στοιχεία ειδικά επ' αυτού, χρονολογείται από το 2001 και σ' αυτήν δεν γίνεται ειδική αναφορά στα πλοία που έχουν τεθεί στην υπηρεσία μικτών εταιρειών⁽¹⁷⁾. Υπάρχει προηγούμενη από αυτήν ειδική έκθεση, με τίτλο «*Étude de bilan des sociétés mixtes dans le contexte des interventions structurelles dans le domaine de la pêche*» (Μελέτη των μικτών εταιρειών στο πλαίσιο των διαρθρωτικών παρεμβάσεων στον τομέα της αλιείας), που χρονολογείται από τις 16 Ιουνίου 2000. Τα έγγραφα αυτά αναφέρουν ότι υπάρχουν σήμερα περίπου 300 μικτές επιχειρήσεις που συγκεντρώνουν περισσότερα από 600 πλοία. Οι επιχειρήσεις αυτές έμειναν εκτός του κοινοτικού νομοθετικού πλαισίου για την αλιεία, σε κατάσταση νομικού κενού, και μετατράπηκαν σε αποκλειστικά αλλοδαπές εταιρείες όπου συμμετέχουν κοινοτικοί εταίροι, οι οποίες έχουν έναντι της Ευρωπαϊκής Ένωσης υποχρέωση εφοδιασμού κατά προτεραιότητα και υποχρέωση παροχής πληροφοριών σε περιοδική βάση, χωρίς άλλη προστασία πέρα από εκείνη που μπορούν, κατά περίπτωση, να προσφέρουν οι διμερείς συμφωνίες αμοιβαίας προστασίας των επενδύσεων μεταξύ του κράτους μέλους προέλευσης και της τρίτης χώρας προορισμού.

2.3 Σημερινή κατάσταση

2.3.1 Παράλληλα με τη διεξαγωγή των εργασιών που οδήγησαν στην οριστική διατύπωση της προαναφερθείσας Πράσινης Βίβλου, υιοθετήθηκαν οι εξής Κανονισμοί: Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1263/1999 του Συμβουλίου, της 21ης Ιουνίου 1999, για το χρηματοδοτικό μέσο προσανατολισμού της αλιείας⁽¹⁸⁾ και Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 2792/1999 του Συμβουλίου, της 17ης Δεκεμβρίου 1999, για καθορισμό των λεπτομερών κανόνων και ρυθμίσεων σχετικά με την κοινοτική διαρθρωτική βοήθεια στον τομέα της αλιείας⁽¹⁹⁾. Οι Κανονισμοί αυτοί εξακολουθούσαν να αναγνωρίζουν την ισχύ, στα πλαίσια του ΧΜΠΑ, των μικτών αλιευτικών εταιρειών μέχρι τη λήξη της περιόδου ισχύος τους, δηλαδή μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 2006.

2.3.2 Ωστόσο, από τις 31 Δεκεμβρίου 2004, οι μικτές επιχειρήσεις ουσιαστικά καταργήθηκαν από την πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τις διαρθρώσεις της αλιείας, βάσει του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2369/2002 του Συμβουλίου, της 20ής Δεκεμβρίου 2002, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2792/1999 για καθορισμό των λεπτομερών κανόνων και ρυθμίσεων σχετικά με την κοινοτική διαρθρωτική βοήθεια στον τομέα της αλιείας⁽²⁰⁾. Οι μικτές επιχειρήσεις εξακολουθούν να περιλαμβάνονται στο κοινοτικό κεκτημένο, εφόσον οφείλουν να τηρούν τους κανόνες που εφαρμόζονταν κατά τη στιγμή της σύστασής τους, δεν υπάγονται όμως σε ειδική μεσοπρόθεσμη και μακροπρόθεσμη ρύθμιση.

2.3.3 Η αρχή επί της οποίας στηρίχθηκε η κατάργηση των ενισχύσεων προς τις μικτές επιχειρήσεις αλιείας, καθώς και σχεδόν οποιασδήποτε νομοθετικής αναφοράς σε αυτές, περιλαμβάνεται στην αιτιολογική σκέψη (5) του τελευταίου αυτού Κανονισμού, σύμφωνα με την οποία το ΧΜΠΑ θα πρέπει να επικεντρώσει τις προσπάθειές του στην μείωση της αλιευτικής ικανότητας μέσω της διάλυσης σκαφών. Ο απλός περιορισμός της αλιευτικής ικανότητας είναι ένας μόνον από τους πολυάριθμους στόχους των κοινοτικών πολιτικών τους οποίους εξυπρέτησαν και μπορούν να εξακολουθήσουν να εξυπηρετούν ως κατάλληλο μέσον οι μικτές εταιρείες, όπως εξηγείται παρακάτω.

⁽¹⁷⁾ «European Distant Water Fishing Fleet – some principles and some data», Απρίλιος 2001, είναι διαθέσιμο στα γαλλικά και τα αγγλικά στον δικτυακό τόπο της Γενικής Διεύθυνσης Αλιείας της Επιτροπής.

⁽¹⁸⁾ ΕΕ L 161 της 26.06.1999.

⁽¹⁹⁾ ΕΕ L 337 της 30.12.1999, σ. 10.

⁽²⁰⁾ ΕΕ L 258 της 30.12.2002, σ. 49.

⁽¹⁴⁾ <http://www.fao.org/fi/inicio.asp>

⁽¹⁵⁾ σελ. 20.

⁽¹⁶⁾ σσ 40-44.

3. Ειδικές παρατηρήσεις

3.1 Σκοπιμότητα της διατήρησης μιας ειδικής πολιτικής για τις Μικτές Εταιρείες Αλιείας στα πλαίσια της ΚΑΠ

3.1.1 Σε αντίθεση προς την κατάργησή τους από την ισχύουσα νομοθεσία, οι μικτές εταιρείες αλιείας στηρίζονται σε μια οικονομική λογική ιδιαίτερα κατάλληλη για μια παγκοσμιοποιημένη οικονομία, η οποία στηρίζεται, αφενός, στην εξοικονόμηση δαπανών λόγω του μικρότερου συνήθως ύψους των δαπανών που επιβάλλονται στη χώρα προορισμού, σε σύγκριση με εκείνες του κράτους μέλους προέλευσης και, αφετέρου, στη μεταφορά τεχνολογιών, τη δημιουργία και κατανομή προστιθέμενης αξίας, την πρόσβαση στους πόρους και τον εφοδιασμό των αγορών.

3.1.2 Οι μικτές εταιρείες αλιείας επιτρέπουν, παράλληλα, τη μερική διατήρηση της απασχόλησης, τόσο στη θάλασσα όσο και στην ξηρά, στις ζώνες της Ευρωπαϊκής Ένωσης που εξαρτώνται από την αλιεία, και την ανάπτυξη νέων θέσεων εργασίας, περισσότερο εξειδικευμένων, στις τρίτες χώρες υποδοχής, συμπεριλαμβανομένης και της κατάρτισης και εξειδίκευσης των εργαζομένων στη χώρα προορισμού.

3.1.3 Οι μικτές εταιρείες αλιείας εντάχθηκαν στην κοινοτική έννομη τάξη, στα πλαίσια της πολιτικής για τις διαρθρώσεις της αλιείας, το 1990, εδώ και δεκαπέντε χρόνια δηλαδή, και υπήρξαν χρήσιμο μέσον καθ' όλο αυτό το διάστημα. Η άστοχη κατάργηση, της οποίας υπήρξαν αντικείμενο, καθώς εξαφανίστηκαν από την νέα ΚΑΠ που προώθησε η Επιτροπή, και από την ισχύουσα νομοθεσία από την 1η Ιανουαρίου 2005, συνεπάγεται την απώλεια κοινοτικής στήριξης προς ένα αξιόλογο μέσον οικονομικής συνεργασίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης με τρίτες χώρες, συνήθως αναπτυσσόμενες, πέραν του ότι μπορεί να συνιστά παραβίαση της αρχής της εύλογης εμπιστοσύνης που πρέπει να διέπει τις σχέσεις μεταξύ των ευρωπαϊών επιχειρηματιών και των θεσμικών οργάνων της Ένωσης.

3.1.4 Οι μικτές εταιρείες αλιείας μπορούν και πρέπει να αντιμετωπίζονται ως ειδικό κεφάλαιο των πολυμερών ή διμερών συμφωνιών συνεργασίας με τρίτες χώρες, πρέπει δε να θεσπιστούν συγκεκριμένοι κανόνες που θα προβλέπουν τις ιδιαιτερότητές τους, τόσο από καθαρά αλιευτική άποψη, όσο και από άποψη προώθησης και προστασίας των ευρωπαϊκών επενδύσεων στο εξωτερικό, και από άποψη τελωνειακή, εργασιακή, φορολογική κ.λπ.

3.1.5 Παρότι αληθεύει ότι, εντός της ισχύουσας νομοθεσίας, οι μικτές αλιευτικές εταιρείες θα μπορούσαν να υπάγονται στις καλούμενες «συμφωνίες εταιρικής σχέσης», μέχρι στιγμής δεν παρατηρούνται σημαντικά πρακτικά αποτελέσματα· ως εκ τούτου, καθίσταται αναγκαία μια ρύθμιση η οποία θα συντονίζει τις αρμοδιότητες που βρίσκονται διεσπαρμένες εντός της Επιτροπής (Γενικές Διευθύνσεις Ανάπτυξης, Συνεργασίας και Αλιείας), και θα διασαφηνίζει στους επιχειρηματίες και άλλους φορείς του κλάδου πώς οφείλουν να ενεργούν στα πλαίσια των εν λόγω συμφωνιών και οποιωνδήποτε άλλων υφισταμένων μηχανισμών, προκειμένου να επιτυγχάνουν τα ως άνω πρακτικά αποτελέσματα.

4. Συμπέρασμα

4.1 Η ΕΟΚΕ κρίνει ότι, στα πλαίσια των εργασιών που έχουν αρχίσει για την αναθεώρηση της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής, και σύμφωνα με τα όσα αντικατοπτρίζονται ήδη στα συμπεράσματα του Συμβουλίου της 19ης Ιουλίου 2004⁽²¹⁾, θα ήταν σκόπιμο να θεωρείται ότι οι Μικτές Επιχειρήσεις Αλιείας, που έπαιψαν να συνιστούν στοιχείο διαρθρωτικής ρύθμισης των ικανοτήτων του στόλου, εναλλακτικά ως προς τη διάλυση αλιευτικών πλοίων, ορίζονται πλέον ως ένα μέσον εφοδιασμού των αγορών και ολοκληρωμένη δράση για τον κλάδο το οποίο διαθέτει η Ευρωπαϊκή Ένωση στα πλαίσια των ιδίων αρμοδιοτήτων της, των γενικών και περιφερειακών δεσμεύσεών της και των διμερών συμφωνιών της, για την ορθή εφαρμογή των αλιευτικών πολιτικών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σύμφωνα και με τις αρχές του FAO και του ΠΟΕ, και πάντοτε με την δέουσα προσοχή ώστε να μην προκύπτει αύξηση της αλιευτικής ικανότητας που θα μπορούσε να οδηγήσει σε υπερεκμετάλλευση των πόρων.

4.2 Η ΕΟΚΕ θεωρεί αναγκαία τα εξής:

4.2.1 Να εκπονήσει η Επιτροπή μια μελέτη λεπτομερούς και ενημερωμένου απολογισμού της κατάστασης και των δυνατοτήτων των μικτών αλιευτικών εταιρειών και να κοινοποιήσει τα συμπεράσματά της στα λοιπά όργανα της Ένωσης και στους ενδιαφερόμενους κλάδους.

4.2.2 Να εισαχθούν στην ισχύουσα κοινοτική νομοθεσία οι απαραίτητοι κανόνες και μηχανισμοί ώστε οι μικτές επιχειρήσεις αλιείας να αποκτήσουν ένα μακροπρόθεσμο και σταθερό πλαίσιο δραστηριοποίησης που να λαμβάνει υπόψη τις ιδιαιτερότητες της δραστηριότητας αυτής και τις επωφελείς επιδράσεις της στη διαχείριση των αλιευτικών πόρων, τον εφοδιασμό των αγορών, τη δημιουργία απασχόλησης σε ζώνες εξαρτώμενες από την αλιεία, τη δημιουργία προστιθέμενης αξίας, τη συνεργασία και τις διεθνείς συναλλαγές.

Βρυξέλλες, 14 Δεκεμβρίου 2005

Η Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Anne Marie SIGMUND

(21) Βλ. έγγραφο 11234/04 rev 2 (presse 221), στην ιστοθέση www.consilium.eu.int.